

Kungl. Maj:ts tal

på rikssalen vid riksdagens öppnande den 11 januari 1922.

Svenska män och kvinnor, valda ombud för Sveriges folk!

Jag hälsar Eder välkomna till det ansvarsfulla värv, som I nu träden till i kraft av svenska folkets samfällda fria val, vid vilket Sveriges kvinnor sida vid sida med Sveriges män i full och lika medborgarrätt deltagit. Mer än någonsin bören I alltså känna Eder såsom hela nationens representanter med de förpliktelser, som därav följa. Med tillförsikt hälsar Jag den nya ordning i Sveriges statsliv, som beseglas med detta riksmöte.

Samling av nationens kraft kräver tiden. Tunga och tryckande äro bekymren omkring oss. Jag vädjar till Eder redobogenhet att bistå, där nöd råder, och till Eder beslutsamhet att föra Sverige genom svårigheterna fram mot de ljusare tider, på vilka Jag förtröstar.

Denna framtidsljusning beror förvisso icke av Sveriges kraft allena. Gemensam var världskrigets olycka för mänskligheten. Gemensamma äro verkningarna av den världsfamnande förstörelsen och söndringen. Gemensamt måste ock återställandets värv bliva i det nya Europa, som ur tidens födslovändor framgått med rikare nationella utvecklingsmöjligheter.

Jag begär Edert fasta stöd för Sveriges medverkan bland andra nationer, större och mindre, i denna uppgift för hela mänskligheten. I skolen därmed tjäna det svenska folkets sanna intressen. Ty avgörande lättnad även här i Norden kan först motses genom Europas återuppbyggande i en försonlig samverkans anda, som över krigstidens bittra minnen riktar blicken på framtidens väldiga gemensamma uppgifter att höja alla folks breda lager i välstånd och kultur.

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml.

Nationernas förbund borde enligt sin idé vara en medelpunkt för alla de stora mellanfolkliga problemens handläggning. Förbundet är dock ännu en alltför ny och för litet omfattande skapelse att intaga en sådan plats i världens medvetande. Sverige, som med uppriktigaste önskan att tjäna freden och samförståndet mellan alla nationer anslutit sig till detta förbund, hälsar med glädje, att även stater, som nu stå utanför detsamma, i handling visa sig besjälade av dess grundtankar. Washingtonkonferensens arbete för utjämning av tvistefrågor och för väsentliga inskränkningar i stormakternas krigsfartygsbyggen är ett löftesrikt tidens tecken.

Sedan ett tillräckligt antal stater i likhet med Sverige ratificerat Nationernas förbunds beslut om upprättande av en fast mellanfolklig domstol och val av domare ägt rum, träder nu domstolen i funktion.

Den till förbundets råds avgörande hänskjutna frågan om Ålandsöarnas ställning har blivit av rådet slutbehandlad. I överensstämmelse med dess utslag förbliver den svenska Ålandsbefolkningen inom den finländska staten, dock med åtnjutande av vissa särrättigheter till skydd för sitt nationella självbestånd. Dessa hava nyss blivit av Finlands riksdag godtagna. Vidare ha i samma utslag uttryckligen erkänts det berättigade i Sveriges krav på nödig trygghet genom ögruppens neutralisering. Konvention härom har ingåtts mellan Östersjömakterna jämte Europeiska stormakter, och har Jag för Sveriges del ratificerat densamma. Slutligen har svensk minister på nytt tillsatts i Helsingfors.

Den politik av intimt samförstånd med våra båda skandinaviska grannländer, som under krigsåren fick särskild styrka och fasthet, har under det gångna året alltjämt fullföljts.

Sedan de överenskommelser, vilka sommaren 1920 träffades i syfte att möjliggöra handelsförbindelser mellan Sverige och Ryssland och som också lett till ett visst varuutbyte, befunnits ej längre tillräckligt svara mot förhållandenas utveckling, hava förhandlingar inletts för att söka få till stånd ett direkt handelsavtal mellan de båda länderna. Dessa förhandlingar pågå alltjämt. De äro ett led i det arbete, som kräves för att inom vårt eget land i görligaste mån mildra världskrisens följder.

Den ekonomiska depression, som alltjämt gör sig gällande, har medfört städse ökad arbetslöshet och nöd för stora massor av det svenska folket. Tecken till ljusning saknas visserligen icke. Men det nuvarande läget är dock i hög grad bekymmersamt, då viktiga industrigrenar alltjämt ligga lamslagna.

Sedan tull- och traktatkommittén enhälligt avstyrkt införande under förhanden varande förhållanden av differentiantullar mot valutasvaga länder, har Jag givit kommittén i uppdrag att i vissa hänseenden komplettera den verkställda utredningen samt avgiva utlåtande, huruvida i nuvarande situation hittills icke prövade statliga åtgärder må kunna vidtagas till näringslivets stöd.

Innan näringslivet börjat återhämta sig, är emellertid arbetslösheten det stora sociala bekymmer, som överskuggar alla andra. Med hänsyn härtill åskar Jag mycket betydande anslag till bekämpande av arbetslöshet och lindrande av nöd. Proposition i ämnet, innefattande förslag angående nödhjälpsarbeten, arbetslöshetsunderstöd och statsbeställningar hos industrin, kommer att föreläggas Eder vid något av Edra närmast förestående sammanträden. Jag är förvissad om, att I skolen ägna denna djupt allvarliga fråga Eder synnerliga uppmärksamhet.

Med hänsyn till att statsverkets tillgångar äro begränsade har i det förslag till statsreglering, Jag nu förelägger Eder, en sträng gallring måst ske av utgiftsanslagen. I detta läge är Jag nödsakad att för närvarande undanskjuta betydelsefulla frågor, som avvakta sin lösning, och att föreslå Eder att indraga eller starkt beskära flera anslag till behjärtansvärda ändamål.

Det förslag till ny riksstat, som nu förelägges Eder, omfattar allenast första hälften av 1923. Förslaget bygger icke på någon ökning av beskattning av inkomst och förmögenhet. Jag kommer däremot att föreslå Eder en höjning av tobaksskatten. Vidare ämnar Jag underställa Eder prövning förslag om reglering av partihandeln med rusdrycker och därmed i sammanhang stående omläggning av nu utgående omsättnings- och utskänkningskatt, vilken erfordras även under första halvåret 1923.

För finansiering av såväl riksstaten som den tilläggsstat för år 1922, Jag samtidigt förelägger Eder, är det nödvändigt, med hänsyn bland annat till tidpunkten för uppbörd av inkomst- och förmögenhetsskatten, att i avsevärd omfattning anlita statsverkets reserverade medel. Ett betydande belopp är avsett för avveckling av ännu icke reglerad förlust å bränslekommissionens verksamhet.

Anslagen till försvarsändamål har Jag beräknat under förutsättning att nu gällande provisorisk ordning skall i avvaktan på slutförande av försvarsrevisionens arbete alltjämt vidmakthållas.

I haven att motse förslag om införande av öppen omröstning i riksdagen.

Det är vidare Min avsikt att förelägga Eder förslag till bestämmelser av allmän lags natur angående kvinnors tillträde till statstjänster. Såsom nya resultat av gemensamt nordiskt lagstiftningsarbete föreligga förslag till sjömanslag samt till bestämmelser om förvärvande och förlust av medborgarrätt. I dessa ämnen haven I att motse framställningar från min sida. På den allmänna lagstiftningens område förberedas i övrigt åtskilliga förslag, bland annat angående skydd för släktnamn, angående skyndsammare rannsaking med häktade samt angående rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område.

Förslag till lag om allmänna vägar på landet i syfte att utjämna väghållningstungan kommer Jag att förelägga den nu samlade riksdagen.

Proposition förberedes angående beskattning av automobiler. Inflytande medel äro avsedda att helt komma landsbygdens vägväsen och gatuhållningen i städerna till godo.

Frågan om en reformerad sparbankslagstiftning torde Jag ock bliva i tillfälle att i år förelägga riksdagen.

Jag ämnar föreslå Eder lönerogleringar för personal vid tullverket, lotsverket och vårdanstalter för sinnessjuka samt åtgärder till lättande av vissa f. d. befattningshavares bekymmersamma ställning.

Nedkallande Guds välsignelse över Eder och Edra arbeten förklarar Jag detta lagtima riksmöte öppnat och förbliver Eder med all kunglig nåd och ynnest städse välbevågen.